

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 5. novembra 2014*

„Predhodno odločanje — Kmetijstvo — Skupna kmetijska politika — Ekološka pridelava in označevanje ekoloških proizvodov — Uredba (ES) št. 889/2008 — Člen 27(1)(f) — Uporaba nekaterih proizvodov in snovi pri predelavi hrane — Prepoved uporabe mineralov, vitaminov, aminokislin in mikroelementov, če njihova uporaba ni zakonsko predpisana — Dodajanje železovega glukonata in vitaminov ekološki pijači — Uporaba mineralov, vitaminov, aminokislin in mikroelementov — Količine, ki so zahtevane glede dovoljenja za prodajo kot prehransko dopolnilo, s prehranskimi in zdravstvenimi trditvami ali kot živilo za poseben prehranski namen“

V zadevi C-137/13,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bayerisches Verwaltungsgericht München (Nemčija) z odločbo z dne 27. februarja 2013, ki je prispela na Sodišče 18. marca 2013, v postopku

Herbaria Kräuterparadies GmbH

proti

Freistaat Bayern,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi T. von Danwitz, predsednik senata, A. Rosas, E. Juhász (poročevalec), D. Šváby in C. Vajda, sodniki,

generalna pravobranilka: E. Sharpston,

sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 12. februarja 2014,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Herbaria Kräuterparadies GmbH H. Schmidt, odvetnik,
- za Freistaat Bayern C. Höfner in K. Mitsching, agentki,
- za češko vlado M. Smolek in S. Šindelková, agenta,
- za špansko vlado J. García-Valdecasas Dorrego, agentka,

* Jezik postopka: nemščina.

— za francosko vlado C. Candat in D. Colas, agenta,
— za Evropsko komisijo H. Kranenborg, G. von Rintelen in S. Grünheid, agenti,
po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 8. maja 2014
izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 27(1)(f) Uredbe Komisije (ES) št. 889/2008 z dne 5. septembra 2008 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 834/2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov glede ekološke pridelave, označevanja in nadzora (UL L 250, str. 1).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Herbaria Kräuterparadies GmbH (v nadaljevanju: Herbaria) in Freistaat Bayern glede možnosti uporabe navedbe o postopku ekološke pridelave pri označevanju, oglaševanju in trženju mešanice sadnih sokov in zeliščnih izvlečkov, ki poleg ekoloških proizvodov vsebuje vitamine in železov glukonat, ki ne izvirata iz ekološkega kmetovanja.

Pravni okvir

- 3 V uvodnih izjavah 3, 5, 22 in 25 Uredbe Sveta (ES) št. 834/2007 z dne 28. junija 2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov in razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 2092/91 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 39) je navedeno:
„(3) Pravni okvir Skupnosti, ki ureja sektor ekološke pridelave, bi moral stremeti k zagotavljanju lojalne konkurence in pravičnega delovanja notranjega trga z ekološkimi proizvodi ter ohranjanju in upravičevanju zaupanja potrošnikov v proizvode, ki so označeni kot ekološki. [...]
[...]
(5) Zato je primerno natančneje opredeliti cilje, načela in pravila, ki veljajo za ekološko pridelavo, da bi prispevali k preglednosti, povečali zaupanje potrošnikov in pripomogli k enotnemu pojmovanju ekološke pridelave.
[...]
(22) Pomembno je ohraniti zaupanje potrošnikov v ekološke proizvode. Izjeme od zahtev za ekološko pridelavo bi zato morale biti strogo omejene na primere, pri katerih je uporaba takih izjem upravičena.
[...]
(25) [...] Zdi [se] primerno, da se uporaba logotipa EU omeji na proizvode, ki vsebujejo samo ali večinoma ekološke sestavine, da potrošnikov ne bi zavajali, da je ekološki celoten proizvod. Zato se ga ne bi smelo uporabljati pri označevanju proizvodov iz preusmeritve ali predelanih živil, pri katerih je ekoloških manj kot 95 % sestavin kmetijskega izvora.“

4 V členu 3 te uredbe so navedeni splošni cilji ekološke pridelave, eden od njih pa je „prizadevati si za pridelavo različnih vrst hrane in drugih kmetijskih proizvodov, ki ustrezajo povpraševanju potrošnikov po blagu, proizvedenem s postopki, ki ne škodujejo okolju, zdravju ljudi in rastlin ali zdravju in dobremu počutju živali“.

5 Člen 6 navedene uredbe z naslovom „Posebna načela, ki se uporabljajo za predelavo ekološke hrane“ določa:

„Poleg splošnih načel, ki so določena v členu 4, temelji pridelava predelane ekološke hrane na naslednjih posebnih načelih:

(a) ekološka hrana se prideluje iz ekoloških sestavin kmetijskega izvora, razen če sestavina na trgu ni dostopna v ekološki obliki;

(b) dodatki za hrano, neekološke sestavine s pretežno tehnološko in senzorno funkcijo in mikroelementi ter predelovalni pripomočki se uporabljajo v kar najmanjši meri, in sicer samo če je to tehnično nujno potrebno ali služi določenim prehranskim namenom;

(c) izključitev snovi in predelovalnih postopkov, ki bi lahko bili zavajajoči glede prave narave proizvoda;

(d) skrbno predelovanje hrane, po možnosti z uporabo bioloških, mehanskih in fizičnih postopkov.“

6 Člen 19 iste uredbe, naslovljen „Splošna pravila o pridelavi predelane hrane“, v odstavku 2 določa:

„Za sestavo ekološko predelane hrane veljajo naslednji pogoji:

(a) proizvod je pretežno pridelan iz sestavin kmetijskega izvora; [...]

(b) lahko se uporabijo samo dodatki, predelovalni pripomočki, arome, voda, sol, pripravki iz mikroorganizmov in encimov, minerali, snovi v sledih, vitamini ter aminokisliline in drugi mikroelementi, če so bili v skladu s členom 21 odobreni za uporabo v ekološki pridelavi;

[...]“

7 Člen 21 Uredbe št. 834/2007 z naslovom „Merila za nekatere proizvode in snovi v predelavi“ določa:

„1. Dovoljenje za uporabo proizvodov in snovi v ekološki pridelavi iz člena 19(2)(b) in (c) ter njihova uvrstitve na posebni omejevalni seznam proizvodov in snovi je pogojeno s cilji in načeli iz naslova II in naslednjimi merili, ki se ovrednotijo kot celota:

(i) nadomestni proizvodi in snovi, odobreni v skladu s tem poglavjem, niso na voljo;

(ii) brez njihove uporabe ne bi bilo mogoče pridelati hrane ali zagotoviti njene obstojnosti oziroma izpolniti prehranskih zahtev, določenih na podlagi zakonodaje Skupnosti.

Poleg tega je proizvode in snovi iz člena 19(2)(b) mogoče najti v naravi in so bile morda le predmet mehanske, fizične, biološke, encimske ali mikrobiološke obdelave, razen če taki proizvodi in snovi iz takih virov na trgu niso na voljo v zadostni količini ali niso dovolj kakovostni.

2. Komisija v skladu s postopkom iz člena 37(2) odloča o odobritvi proizvodov in snovi ter njihovi uvrstitvi na posebni omejevalni seznam iz odstavka 1 tega člena in določi posebne pogoje ter omejitve za njihovo uporabo, po potrebi pa odloča tudi o umiku proizvodov.

[...]“

- 8 Člen 23 navedene uredbe z naslovom „Uporaba izrazov, ki se nanašajo na ekološko pridelavo“ določa:

„1. Za namene te uredbe se šteje, da je proizvod označen z izrazi, ki se sklicujejo na postopek ekološke pridelave, če so pri označevanju, v reklamnem gradivu ali poslovnih dokumentih takšen proizvod, njegove sestavine ali snovi za krmo opisani z izrazi, iz katerih lahko kupec sklepa, da so proizvod, njegove sestavine ali surovine za krmo pridobljeni v skladu s pravili iz te uredbe. Zlasti izrazi iz Priloge, njihove izpeljanke ali okrajšave kot sta ‚bio‘ in ‚eko‘, se lahko posamezno ali skupaj uporabljajo po vsej Skupnosti v katerem koli jeziku Skupnosti za označevanje in oglaševanje proizvoda, ki izpolnjuje zahteve, določene s to uredbo, ali v skladu z njo.

[...]

2. Izrazi iz odstavka 1 se ne uporabljajo nikjer v Skupnosti in v nobenem jeziku Skupnosti za označevanje in oglaševanje proizvoda ter za poslovne dokumente proizvoda, ki ne izpolnjuje zahtev, določenih s to uredbo, razen če se ne uporabljajo za kmetijske proizvode v hrani ali krmi ali če je očitno, da niso povezani z ekološko pridelavo.

[...]

4. Pri predelani hrani se lahko izrazi iz odstavka 1 uporabijo:

(a) pri prodajnih opisih, če

(i) je predelana hrana v skladu s členom 19;

[...]“

- 9 V uvodni izjavi 21 Uredbe št. 889/2008 je navedeno:

„Na podlagi Uredbe (EGS) št. 2092/91 je pri predelavi ekološke hrane pod natančno določenimi pogoji dovoljeno uporabljati nekatere sestavine, ki niso kmetijskega izvora, nekatere pripomočke za predelavo hrane in nekatere neekološke sestavine kmetijskega izvora. Da se zagotovi kontinuiteta ekološkega kmetovanja, se lahko zadevni proizvodi in snovi v skladu z določbami iz člena 21(2) Uredbe (ES) št. 834/2007 uporabljajo še naprej. [...]“

- 10 Člen 27 Uredbe št. 889/2008 z naslovom „Uporaba nekaterih proizvodov in snovi pri predelavi hrane“ določa:

„1. Za namen člena 19(2)(b) Uredbe (ES) št. 834/2007 se [...] pri predelavi ekološke hrane lahko uporabljajo samo naslednje snovi:

[...]

(f) minerali (vključno z elementi v sledih), vitamini, aminokisliline in mikrohranila so dovoljeni samo, kadar je njihova uporaba v živilih, katerih sestavni del so, zakonsko predpisana.“

- 11 Direktiva 2002/46/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. junija 2002 o približevanju zakonodaj držav članic o prehranskih dopolnilih (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 29, str. 490), kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1137/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 (UL L 311, str. 1, v nadaljevanju: Direktiva 2002/46), opredeljuje pojem „prehranska dopolnila“ in določa pogoje, ki jih je treba izpolniti, da je mogoče živilo opredeliti kot tako dopolnilo.

- 12 V Uredbi (ES) št. 1924/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o prehranskih in zdravstvenih trditvah na živilih (UL L 404, str. 9, in popravek v UL 2007, L 12, str. 3) je opredeljen pojem „trditev“, določeni pa so tudi pogoji za uporabo tega pojma.
- 13 V Uredbi Komisije (EU) št. 432/2012 z dne 16. maja 2012 o seznamu dovoljenih zdravstvenih trditev na živilih, razen trditev, ki se nanašajo na zmanjšanje tveganja za nastanek bolezni ter na razvoj in zdravje otrok (UL L 136, str. 1) je priloga s seznamom dovoljenih zdravstvenih trditev na živilih, kot je določen v členu 13(3) Uredbe št. 1924/2006. V tej prilogi je za železo dovoljena ta zdravstvena trditev:
„Železo ima vlogo pri nastajanju rdečih krvničk in hemoglobina. Trditev se lahko navede le na živilu, ki je vsaj vir železa, kakor je opredeljeno s trditvijo [...]“
- 14 V členu 1(2) Direktive 2009/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. maja 2009 o živilih za posebne prehranske namene (UL L 124, str. 21) so opredeljena živila za posebne prehranske namene in določene zahteve, povezane s temi nameni.
- 15 V Prilogi k Uredbi Komisije (ES) št. 953/2009 z dne 13. oktobra 2009 o snoveh, ki so za posebne prehranske namene lahko dodane živilom za posebne prehranske namene (UL L 269, str. 9) je bil v skladu s členom 4(3) Direktive 2009/39 določen seznam snovi s posebnimi prehranskimi nameni, vključno z vitamini in mineralnimi snovmi, ki se smejo dodati živilom za posebne prehranske namene. V uvodnih izjavah 4 in 5 te uredbe je navedeno:
„(4) Snovi je treba izbrati najprej po merilu varnosti, nato po njihovi uporabnosti za ljudi in njihovih organoleptičnih ali tehnoloških lastnostih. Uvrstitev snovi na seznam snovi, ki se smejo uporabiti pri proizvodnji živil za posebne prehranske uporabe, ne pomeni, da je njihovo dodajanje tem živilom nujno ali zaželeno, razen če v določbah, ki se uporabljajo za posebne skupine živil, ni določeno drugače.
(5) Če se ocenjuje, da je dodatek hranilnih snovi nujen, se to določi s posebnimi predpisi v ustrezni posebni direktivi, po potrebi skupaj s pogoji glede količin.“
- 16 V Uredbi Komisije (ES) št. 1235/2008 z dne 8. decembra 2008 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 834/2007 v zvezi z ureditvami za uvoz ekoloških proizvodov iz tretjih držav (UL L 334, str. 25) člen 7, ki se nanaša na pripravo in vsebino seznama tretjih držav ter je v poglavju 1, naslovljenem „Seznam priznanih tretjih držav“, ki je pod naslovom III – „Uvoz proizvodov z enakovrednimi jamstvi“, določa, da je ta seznam določen v Prilogi III k tej uredbi. Člen 10 iste uredbe v poglavju 2, naslovljenem „Seznam priznanih izvajalcev nadzora in nadzornih organov za namene enakovrednosti“, ki je pod naslovom III, določa, da se seznam izvajalcev nadzora in nadzornih organov, ki se priznavajo za namen enakovrednosti, objavi v Prilogi IV k isti uredbi.
- 17 S Prilogo II k Izvedbeni uredbi Komisije (EU) št. 126/2012 z dne 14. februarja 2012 o spremembi Uredbe (ES) št. 889/2008 glede dokazil in o spremembi Uredbe (ES) št. 1235/2008 v zvezi z ureditvami za uvoz ekoloških proizvodov iz Združenih držav Amerike (UL L 41, str. 5) se spreminjata prilogi III in IV k Uredbi št. 1235/2008. Upoštevna različica prilog III in IV izhaja iz Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 508/2012 z dne 20. junija 2012 o spremembi Uredbe (ES) št. 1235/2008 (UL L 162, str. 1).
- 18 V uvodni izjavi 4 Izvedbene uredbe št. 126/2012 je navedeno, da „[je treba] vključiti Združene države na seznam iz Priloge III k Uredbi (ES) št. 1235/2008“.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 19 Družba Herbaria je proizvajalec proizvoda „Herbaria Blutquick – Eisen + Vitamine“ (Herbaria Blutquick – železo + vitamini, v nadaljevanju: Blutquick), mešanice sadnih sokov z zeliščnimi izvlečki, ki poleg rastlinskih proizvodov ekološkega kmetijskega izvora vsebuje vitamine in železov glukonat. Ti dodani sestavini ne izhajata iz ekoloških proizvodov kmetijskega izvora.
- 20 Blutquick se oglašuje in trži kot prehransko dopolnilo z železom in vitamini, na njegovi oznaki pa je navedba o postopku ekološke pridelave, ki jo varuje člen 23 Uredbe št. 834/2007, skupaj s trditvijo, da „železo prispeva k normalni tvorbi rdečih krvnih celic in hemoglobina“. Priporočen dnevni vnos Blutquicka naj bi vključeval 20 % priporočenega dnevnega vnosa železa, zlasti pa naj bi bil priporočen med nosečnostjo in dojenjem za spodbujanje naravnega duševnega razvoja otrok. Poleg tega naj bi Blutquick prispeval k normalni tvorbi rdečih krvnih celic in hemoglobina ter k zmanjšanju izčrpanosti.
- 21 Pristojni bavarski organi so z odločbo z dne 18. decembra 2011 družbi Herbaria naložili, naj pri označevanju, oglaševanju in trženju Blutquicka odstrani navedbo o postopku ekološke pridelave, saj je ta v nasprotju s členom 23(4), prvi pododstavek, točka (a)(i), Uredbe št. 834/2007 v povezavi s členom 19(2)(b) iste uredbe in členom 27(1)(f) Uredbe št. 889/2008. V obrazložitvi je navedeno, da je minerale in vitamine mogoče dodati samo, kadar je njihova uporaba v živilih, katerih sestavni del so, zakonsko predpisana, vendar taka zakonska zahteva za Blutquick ne obstaja. Natančneje, dejstvo, da so bile z Uredbo št. 1924/2006 za „prehranske in zdravstvene trditve“ predpisane natančne zahteve, ne pomeni, da je uporaba vitaminov in mineralov v proizvodnji živil zakonsko predpisana. Blutquicka zato ni mogoče označevati, oglaševati ali tržiti s sklicevanjem na ekološko pridelavo na podlagi člena 23 Uredbe št. 834/2007, saj se z Uredbo št. 1924/2006 ne zahteva, da se živilom dodajo vitamini ali železov glukonat.
- 22 Družba Herbaria je to odločbo izpodbijala pred predložitvenim sodiščem in zlasti trdila, da je namen člena 27(1)(f) Uredbe št. 889/2008 dovoliti dodajanje mineralov in vitaminov, če in kolikor nacionalne določbe ali druge določbe prava Unije določajo neko vsebnost vitaminov in mineralov, ker živilo brez te vsebnosti ne bi moglo izpolniti svojega namena. Ureditev Unije, zlasti Uredba št. 1924/2006, naj bi glede prehranskih dopolnil ali zdravstvenih in prehranskih trditev zahtevala, da se minerali in vitamini dodajo živilom, na katerih je označeno, da imajo posebno prehransko funkcijo. Družba Herbaria meni, da je navedeni namen prehranskega dopolnila podlaga za pravno obveznost za doseganje ustreznih najmanjših količin in da je treba šteti, da je dodajanje snovi zakonsko predpisano, če je mogoče te količine doseči le s tem dodajanjem. Poleg tega so bile z Uredbo št. 432/2012 določene zakonske zahteve za dnevne vnose in zato zahtevano, da se ekološkemu živilu dodajajo snovi. Družba Herbaria poudarja, da je bilo dodajanje vitaminov in železovega glukonata Blutquicku nujno, da bi bile dosežene hranilne vrednosti, ki se zahtevajo za navedeni prehranski namen, in da tega ne bi bilo mogoče doseči z uporabo sestavin, ki izhajajo iz ekoloških proizvodov. Vsekakor so bili dodatki omejeni na to, kar je bilo potrebno.
- 23 Bavarski organi so menili, da dodajanje vitaminov ali železovega glukonata ni nikjer zakonsko predpisano. Z Uredbo št. 1924/2006 je bilo dodajanje teh snovi zgolj dovoljeno, ne pa zahtevano. Poleg tega bi bila vsakršna drugačna razlaga v nasprotju s členom 6(b) Uredbe št. 834/2007, na podlagi katerega je treba dodatke za živila v ekološkem kmetovanju uporabljati v kar najmanjši meri.
- 24 V teh okoliščinah je Bayerisches Verwaltungsgericht München prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali je treba člen 27(1)(f) Uredbe št. 889/2008 razlagati tako, da je uporaba navedenih snovi zakonsko predpisana samo takrat, kadar določba prava Unije ali nacionalna določba, ki je združljiva s pravom Unije, za živilo, katerega sestavni del naj bi bile te snovi, neposredno predpisuje dodajanje teh snovi ali vsaj navaja najmanjšo količino teh snovi, ki naj bi bile njegov sestavni del?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen: ali je treba člen 27(1)(f) Uredbe št. 889/2008 razlagati tako, da je uporaba navedenih snovi zakonsko predpisana, tudi če bi bilo dajanje v promet živila kot prehranskega dopolnila ali z navedbo zdravstvenih trditev, ne da bi bila dodana vsaj ena od navedenih snovi, zavajajoče za potrošnika, ker živilo zaradi nizke koncentracije ene od navedenih snovi ne more izpolniti svojega namena kot živilo ali namena, izraženega z zdravstvenimi trditvami?
3. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen: ali je treba člen 27(1)(f) Uredbe št. 889/2008 razlagati tako, da je uporaba navedenih snovi zakonsko predpisana, tudi če se sme neka zdravstvena trditev uporabiti samo za živilo, ki vsebuje določeno tako imenovano znatno količino vsaj ene od navedenih snovi?“

Predlog za ponovno odprtje ustnega postopka

- 25 Družba Herbaria je 16. maja 2014 v sodnem tajništvu Sodišča vložila vlogo za ponovno odprtje ustnega postopka, pri tem pa se je sklicevala na novo dejstvo.
- 26 Družba Herbaria navaja, da je trg začetnih formul za dojenčke in za otroke do treh let skoraj izključno trg ekoloških proizvodov in da če bi Sodišče sledilo sklepnim predlogom generalne pravobranilke glede razlage člena 27(1)(f) Uredbe št. 889/2008, bi ti proizvodi kot ekološki proizvodi izginili, saj se v ureditvi za dietične proizvode zahteva minimalna vsebnost nekaterih snovi, med drugim vitaminov in mineralov. Poudarja, da dejansko ne obstaja nobeno živilo za dojenčke in majhne otroke, v katerih ta minimalna vsebnost ne bi bila naravno zagotovljena, za ugotovitev tega dejstva pa predlaga anketiranje držav članic in strokovno mnenje.
- 27 Družba Herbaria poleg tega meni, da so pravila, ki se nanašajo na dajanje v promet proizvodov iz Združenih držav Amerike kot ekoloških proizvodov iz držav članic in so del prava Unije, v nasprotju s tem, kar je razvidno iz sklepnih predlogov generalne pravobranilke, upoštevna v postopku v glavni stvari. Navaja, da je pri preizkusu vprašanja, ali je bila tožeča stranka oškodovana, na podlagi nacionalnega postopkovnega prava upošteven datum zadnje obravnave pred sodiščem, ki odloča o zadevi. Pojasnjuje, da je bila obravnava pred predložitvenim sodiščem 20. junija 2012, torej kar nekaj časa po začetku veljavnosti Uredbe št. 126/2012, na podlagi katere je dovoljeno proizvode – ne glede na vsebnost sintetičnih mineralov in vitaminov – ki so v Združenih državah Amerike pakirani kot ekološki proizvodi, dati na trg Unije. Družba Herbaria meni, da če bi ji bilo onemogočeno, da bi na trg Unije dala Blutquick, bi to pomenilo neenako obravnavanje.
- 28 V zvezi s tem je treba spomniti, da Statut Sodišča Evropske unije in Poslovnik Sodišča strankam ne dajeta možnosti, da bi vložile stališča v odgovor na sklepne predloge generalnega pravobranilca (glej sodbi Stichting Natuur en Milieu in drugi, C-266/09, EU:C:2010:779, točka 28, in Komisija/Portugalska, C-335/12, EU:C:2014:2084, točka 45).
- 29 V skladu s členom 83 Poslovnika lahko Sodišče po opredelitvi generalnega pravobranilca odredi ponovno odprtje ustnega dela postopka, zlasti če meni, da zadeva ni dovolj razjasnjena, ali če stranka po koncu ustnega dela postopka navede novo dejstvo, ki je odločilno za odločitev Sodišča, ali če je v zadevi treba odločiti na podlagi trditve, o kateri stranke ali zainteresirani subjekti iz člena 23 Statuta Sodišča niso razpravljali.
- 30 V obravnavani zadevi Sodišče po opredelitvi generalne pravobranilke meni, da ima vse elemente, potrebne za odločanje, in da iz predloga družbe Herbaria ni razvidno novo dejstvo, ki bi bilo odločilno za sodbo, ki jo je treba izdati.
- 31 V teh okoliščinah predlogu za ponovno odprtje ustnega postopka ni mogoče ugoditi.

Vprašanja za predhodno odločanje

- 32 Predložitveno sodišče z vprašanji, ki jih je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 27(1)(f) Uredbe št. 889/2008 razlagati tako, da je uporaba snovi iz te določbe zakonsko predpisana samo takrat, kadar pravilo prava Unije ali pravilo nacionalnega prava, ki je z njim združljivo, neposredno predpisuje dodajanje te snovi v živilo, da bi bilo to živilo mogoče na splošno dati v promet, ali pa je uporaba take snovi zakonsko predpisana tudi takrat, kadar se živilo trži kot prehransko dopolnilo, s prehransko ali zdravstveno trditvijo ali kot živilo za poseben prehranski namen, kar pomeni, da mora zaradi upoštevanja določb o snoveh kot sestavnih delih živil iz Direktive 2002/46, uredb št. 1924/2006 in št. 432/2012, Direktive 2009/39 in Uredbe št. 953/2009 to živilo vsebovati določeno količino zadevne snovi.
- 33 Člen 23(2) Uredbe št. 834/2007 pri označevanju proizvoda, ki ne izpolnjuje zahtev iz te uredbe, prepoveduje uporabo izrazov, ki se sklicujejo na postopek ekološke pridelave.
- 34 V odstavku 4 tega člena je glede predelane hrane, kot je Blutquick, določeno, da je to sklicevanje dovoljeno le, če je ta hrana v skladu s členom 19 te uredbe.
- 35 Z navedenim členom 19(2)(b) Uredbe št. 834/2007 je dodajanje med drugim mineralov in vitaminov dovoljeno, če so bili ti v skladu s členom 21 te uredbe predhodno odobreni za uporabo v ekološki pridelavi.
- 36 Člen 21 Uredbe št. 834/2007 določa merila glede dovoljenja za uporabo takih snovi in pooblašča Komisijo, da v okviru teh meril oblikuje omejevalni seznam, na katerega navedene snovi vnese. Da bi se uporaba neke snovi dovolila, v skladu s temi merili iz točk (i) in (ii) prvega pododstavka odstavka 1 tega člena ne smejo biti na voljo druge možnosti, dovoljene v skladu s poglavjem 4 naslova III te uredbe, snov pa mora biti nujna za pridelavo hrane, zagotovitev njene obstojnosti ali izpolnitev prehranskih zahtev, določenih na podlagi zakonodaje Unije.
- 37 Komisija je na podlagi te določbe v členu 27(1) in Prilogi VIII k Uredbi št. 889/2008 oblikovala omejevalni seznam snovi, ki jih je mogoče uporabiti pri predelavi hrane, ki se trži kot ekološka. Člen 27(1)(f) te uredbe natančneje določa, da so minerali in vitamini dovoljeni samo, kadar je njihova uporaba v živilih, katerih sestavni del so, zakonsko predpisana.
- 38 V besedilu te določbe je nedvoumno navedeno, da je mogoče minerale in vitamine uporabiti pri predelavi ekološke hrane le, če je s pravnimi pravili predpisana njihova uporaba, da bi bilo mogoče to hrano dati v promet.
- 39 Ni upoštevno, ali je uporaba teh snovi predpisana s pravilom nacionalnega prava ali prava Unije. Če gre za nacionalno pravilo, mora nacionalno sodišče preveriti, ali to določa tako zahtevo v smislu člena 27(1)(f) Uredbe št. 889/2008. Če dvomi o združljivosti tega pravila s pravom Unije, lahko oziroma – odvisno od primera – mora predložiti zadevo Sodišču na podlagi člena 267 PDEU.
- 40 V spisu, predloženem Sodišču, ni elementa, ki bi kazal na obstoj takega pravila nacionalnega prava, niti ni predložitveno sodišče potrdilo njegovega obstoja.
- 41 Teleološka in sistematična razlaga člena 21 Uredbe št. 834/2007 in člena 27(1)(f) Uredbe št. 889/2008 potrjujeta, da je mogoče snovi, kakršne so minerali in vitamini, pri predelavi ekološke hrane uporabljati le, če pravilo prava Unije ali pravilo nacionalnega prava, ki je združljivo s pravom Unije, neposredno predpisuje njihovo uporabo, da bi bilo mogoče to hrano dati v promet.
- 42 Namen Uredbe št. 834/2007 je glede na njene uvodne izjave 3, 5 in 22 varstvo zaupanja potrošnikov v proizvode, ki so označeni kot ekološki, člen 6(c) te uredbe pa določa, da je treba izključiti snovi in predelovalne postopke, ki bi lahko bili zavajajoči glede prave narave proizvoda.

- 43 Člen 21 Uredbe št. 834/2007 pooblašča Komisijo, da le pod strogimi pogoji odobri snovi in jih vključi v omejevalni seznam iz tega člena, in sicer če te snovi niso zamenljive z drugimi proizvodi in snovmi, odobrenimi v skladu s poglavjem 4 naslova III te uredbe, in če je njihova uporaba neizogibna.
- 44 Člen 27(1) Uredbe št. 889/2008, kot trdi Freistaat Bayern, pomeni odstopanje od načela zmanjšanja uporabe neekoloških sestavin, določenega v členu 6(b) Uredbe št. 834/2007. Tako odstopanje, ki velja na področju prehrane ljudi, pa je treba razlagati ozko.
- 45 Družba Herbaria se pred predložitvenim sodiščem in v okviru tega postopka sklicuje na različne pravne predpise Unije, da bi dokazala, da ti vzpostavljajo pravne obveznosti, na podlagi katerih je bila zavezana vključiti železo in vitamine v Blutquick. Tako meni, da je treba šteti, da je dodajanje teh snovi v smislu člena 27(1)(f) Uredbe št. 889/2008 „zakonsko predpisano“, ker ne bi smela dati v promet svoje pijače kot prehranskega dopolnila, s prehranskimi in zdravstvenimi trditvami ali kot živila za poseben prehranski namen, če ta pijača ne bi imela določene vsebnosti mineralov in vitaminov.
- 46 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da morajo gospodarski subjekti določiti sestavo svojih proizvodov in se odločiti, pod katero oznako jih želijo dati v promet. Če želijo dati te proizvode v promet kot prehranska dopolnila v smislu Direktive 2002/46, s prehranskimi in zdravstvenimi trditvami v smislu uredb št. 1924/2006 in št. 432/2012 ali kot živila za poseben prehranski namen v smislu Direktive 2009/39 in Uredbe št. 953/2009, morajo izpolniti obveznosti, ki jih na tem področju določa veljavna ureditev Unije, kar lahko pripelje do prepovedi dajanja v promet kot proizvode ekološkega kmetovanja. Pravo Unije gospodarskemu subjektu ne zagotavlja, da bo lahko dal v promet svoje proizvode z vsemi oznakami, za katere meni, da mu bodo pomagale pri njihovi prodaji.
- 47 Ker je dajanje v promet živila kot prehranskega dopolnila v smislu Direktive 2002/46, s prehranskimi in zdravstvenimi trditvami v smislu uredb št. 1924/2006 in št. 432/2012 ali kot živila za poseben prehranski namen v smislu Direktive 2009/39 in Uredbe št. 953/2009 prepuščeno izbiri, je zato treba zavrniti trditev, da so te določbe prava Unije zakonske zahteve v smislu člena 27(1)(f) Uredbe št. 889/2008.
- 48 Iz tega sledi, da pri proizvodnji pijače, kakršna je Blutquick, dodajanje vitaminov in mineralov ne pomeni obveznosti, ki jo določajo pravila prava Unije, da bi bilo to pijačo mogoče dati v promet. Neobstoj takega dodajanja je lahko glede na primer kvečjemu ovira za dajanje v promet te pijače kot prehranskega dopolnila, s prehranskimi in zdravstvenimi trditvami ali kot živila za poseben prehranski namen.
- 49 Poleg tega družba Herbaria trdi, da je diskriminirana, ker ji ni dovoljeno dati v promet Blutquicka kot ekološkega proizvoda, medtem ko naj bi se na podlagi sprememb uredb št. 889/2008 in št. 1235/2008, ki so bile uvedene z Izvedbeno uredbo št. 126/2012, v Uniji pod tako ekološko oznako prosto tržila primerljiva pijača, ki izvira iz Združenih držav Amerike in je v skladu z ureditvijo te tretje države označena kot ekološki proizvod, ne glede na dodajanje sintetičnih mineralov in vitaminov.
- 50 Ugotoviti pa je treba, da predložitveno sodišče ni postavilo nobenega vprašanja glede tega in da predložitvena odločba v zvezi s tem ne vsebuje informacij, ki so zahtevane s členom 94 Poslovnika. Sodišču zato o tem ni treba odločiti (glej v tem smislu sodbo X in X BV, C-319/10 in C-320/10, EU:C:2011:720, točka 28).
- 51 V teh okoliščinah je treba na postavljena vprašanja odgovoriti, da je treba člen 27(1)(f) Uredbe št. 889/2008 razlagati tako, da je uporaba snovi iz te določbe zakonsko predpisana samo takrat, kadar pravilo prava Unije ali pravilo nacionalnega prava, ki je z njim združljivo, neposredno predpisuje dodajanje te snovi v živilo, da bi bilo to mogoče na splošno dati v promet. Uporaba take snovi ni zakonsko predpisana v smislu navedene določbe takrat, kadar se živilo trži kot prehransko dopolnilo, s prehransko ali zdravstveno trditvijo ali kot živilo za poseben prehranski namen, čeprav to pomeni, da mora zaradi upoštevanja določb o snoveh kot sestavnih delih živil iz

- Direktive 2002/46,
- uredb št. 1924/2006 in št. 432/2012 ter
- Direktive 2009/39 in Uredbe št. 953/2009

to živilo vsebovati določeno količino zadevne snovi.

Stroški

- 52 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 27(1)(f) Uredbe Komisije (ES) št. 889/2008 z dne 5. septembra 2008 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 834/2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov glede ekološke pridelave, označevanja in nadzora je treba razlagati tako, da je uporaba snovi iz te določbe zakonsko predpisana samo takrat, kadar pravilo prava Unije ali pravilo nacionalnega prava, ki je z njim združljivo, neposredno predpisuje dodajanje te snovi v živilo, da bi bilo to mogoče na splošno dati v promet. Uporaba take snovi ni zakonsko predpisana v smislu navedene določbe takrat, kadar se živilo trži kot prehransko dopolnilo, s prehransko ali zdravstveno trditvijo ali kot živilo za poseben prehranski namen, čeprav to pomeni, da mora zaradi upoštevanja določb o snoveh kot sestavnih delih živil iz

- **Direktive 2002/46/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. junija 2002 o približevanju zakonodaj držav članic o prehranskih dopolnilih, kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1137/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008,**
- **Uredbe (ES) št. 1924/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o prehranskih in zdravstvenih trditvah na živilih in Uredbe Komisije (EU) št. 432/2012 z dne 16. maja 2012 o seznamu dovoljenih zdravstvenih trditev na živilih, razen trditev, ki se nanašajo na zmanjšanje tveganja za nastanek bolezni ter na razvoj in zdravje otrok ter**
- **Direktive 2009/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. maja 2009 o živilih za posebne prehranske namene in Uredbe Komisije (ES) št. 953/2009 z dne 13. oktobra 2009 o snoveh, ki so za posebne prehranske namene lahko dodane živilom za posebne prehranske namene**

to živilo vsebovati določeno količino zadevne snovi.

Podpisi